

PROKURORŲ ETIKOS KOMISIJA

IŠVADA DĖL <...> PROKURATŪROS <...> PROKURORO <...> VEIKSMŲ

2026-05-26 Nr. 1.6.-14
Vilnius

Prokurorų etikos komisija (toliau – Komisija) 2026 m. balandžio 30 d. Generalinėje prokuratūroje vykusio posėdžio metu, dalyvaujant Komisijos pirmininkei Ugnei Rinkevičienei, Komisijos nariams Ingai Barišauskei, Ingai Grigienei, Liutaurui Rudzevičiui, Virginijai Vigelienei, Mantui Jurkėnui, sekretoriaujant Agnei Pranckevičiūtei, išnagrinėjusi pareiškėjo Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento vyriausiojo prokuroro pavaduotojo Irmanto Mikelionio (toliau – Pareiškėjas) 2026 m. vasario 26 d. kreipimąsi dėl <...> prokuratūros <...> prokuroro <...> (toliau – prokuroras<...>) galimai neetiško elgesio,

n u s t a t ė:

Pareiškėjas kreipėsi į Komisiją dėl prokuroro <...> galbūt padaryto Lietuvos Respublikos prokurorų etikos kodekso¹ (toliau – Prokurorų etikos kodeksas, Kodeksas) pažeidimo. Pareiškėjas nurodė, kad Generalinėje prokuratūroje 2026 m. vasario 19 d. gautas (reg. Nr. AP-5171) Tarptautinio transporto ir logistikos aljanso (toliau – TTLA) generalinio sekretoriaus 2026 m. vasario 19 d. kreipimasis (reg. Nr. 13). Jame pateikta informacija apie prokuroro <...> viešai išsakytus teiginius apie transporto logistikos sektoriuje veikiančias įmones ir galbūt jų daromus pažeidimus.

Kreipimesi nurodyta, kad TTLA kelia abejones dėl prokuroro 2026 m. vasario 12 d. nacionalinėje žiniasklaidoje publikuoto interviu, kuriame ši kalba apie esą nustatytą „sisteminių išnaudojimą“ transporto logistikos sektoriuje, vartoja palyginimus su nacių elgsena Balio Sruogos memuarų knygoje „Dievų miškas“ ir skelbia viešą perspėjimą „logistikos verslininkams“ – „miegoti ramiai, kol mes ateisime“. Pasak TTLA, toks retorikos intensyvumas, pateikiant itin kraštutines metaforas ir apibendrinimus, objektyviai formuoja įspūdį, kad kalbama ne apie pavienius teisėsaugos tiriamus atvejus, o apie visos šakos kriminalizavimą, nors interviu tekste minimos tik „daugiau nei šešios“ tyrimuose figūruojančios įmonės.

TTLA nuomone, ši situacija kelia pagrįstų klausimų dėl prokuratūros komunikacijos tikslų, jos proporcingumo, teisinio tikrumo ir nekaltumo prezumpcijos laikymosi viešojoje erdvėje, taip pat daro tiesioginį neigiamą poveikį Lietuvos transporto ir logistikos sektoriaus reputacijai Europoje, TTLA santykiams su tarptautiniais klientais bei partneriais, gali turėti platesnių neigiamų pasekmių Lietuvos, kaip patikimos investicinės aplinkos, įvaizdžiui ir konkurencingumui regioniniu mastu.

Kreipimesi teigiama, kad Prokurorų etikos kodekso 7 straipsnio 1 punkte įtvirtinta nuostata, jog prokuroras, sakydamas viešas kalbas, rašydamas straipsnius, bendraudamas su visuomenės informavimo priemonių atstovais, turi būti dalykiškas ir santūrus, dėstyti gerai apgalvotas mintis,

¹ Patvirtintas Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2023 m. rugsėjo 18 d. įsakymu Nr. I-192 „Dėl Lietuvos Respublikos prokurorų etikos kodekso patvirtinimo“.

suvokdamas, kad jos gali būti suprastos kaip visos prokuratūros nuomonė. Dėl to daroma prielaida, kad prokuroras šio Kodekso reikalavimo nesilaikė, ir prašoma įvertinti, ar prokuroras <...> viešais pasisakymais nepažeidė Prokurorų etikos kodekso. Prie kreipimosi pridėtas Generalinei prokuratūrai adresuotas TTLA 2026 m. vasario 18 d. raštas Nr. 13 „Dėl prokuroro <...> interviu metu išsakytos pozicijos įvertinimo“ (toliau – TTLA raštas).

Komisijos posėdyje nagrinėjant, ar prokuroras <...> savo veiksmais nepažeidė Kodekso reikalavimų, buvo susipažinta su interneto portale „LRT.lt“ 2026 m. vasario 12 d. paskelbtu straipsniu „Prokuroro žinia Lietuvos logistikos verslininkams: miegokite ramiai, kol mes ateisime“ (<https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/2834458/prokurores-zinia-lietuvos-logistikos-verslininkams-miegokite-ramiai-kol-mes-ateisime?srsltid=AfmBOorOhk5H3uIdC3LA2iFcqrEjvm8q2WD00PD4CQCEWvmlq0kvSGC5>), prokuroro <...> pateiktais paaiškinimais ir papildomai pateiktais duomenimis bei dokumentais, prokurorą charakterizuojančia medžiaga, duomenimis apie prokuroro tarnybą. Remiantis surinktais duomenimis, nustatyta:

1. TTLA rašte teigiama, kad: „2026 m. vasario 12 d. nacionalinėje žiniasklaidoje publikuotas prokuroro <...> interviu, kuriame prokuratūros atstovas kalba apie esą nustatytą „sisteminių išnaudojimą“ transporto logistikos sektoriuje, vartoja palyginimus su nacių elgsena Balio Sruogos memuarinėje knygoje „Dievų miškas“ ir skelbia viešą perspėjimą „logistikos verslininkams“ – „miegokite ramiai, kol mes ateisime“. Toks retorikos intensyvumas, pateikiant itin kraštutines metaforas ir apibendrinimus, objektyviai formuoja įspūdį, kad kalbama ne apie pavienius teisėsaugos tiriamus atvejus, o apie visos šakos kriminalizavimą, nors interviu pačiame tekste minima tik „daugiau nei šešios“ tyrimuose figūruojančios įmonės. Ši situacija kelia pagrįstų klausimų dėl prokuratūros komunikacijos tikslų, jos proporcingumo, teisinio tikrumo ir nekaltumo prezumpcijos laikymosi viešojoje erdvėje.

TTLA pabrėžia, kad visi galimo darbuotojų išnaudojimo atvejai privalo būti kruopščiai ištirti, o pažeidėjai – patraukti atsakomybėn. Tai yra bendras interesas, stiprinantis pasitikėjimą teisine valstybe ir užtikrinantis sąžiningą konkurenciją. Tačiau retorinės hiperbolės, ypač palyginimai su nacistų lageriais, taip pat apibendrintos formuluotės apie „sistemiškumą“, skelbiamos remiantis ribotos apimties bylomis, neišvengiamai stigmatizuoja dešimtis tūkstančių sąžiningai dirbančių darbuotojų ir įmonių, iškreipia realų problemos mastą bei gali sukelti nepagrįstas reputacines pasekmes visam transporto logistikos sektoriui.

Generalinio prokuroro 2018 m. gegužės 11 d. įsakymu Nr. I-158 patvirtintas Informacijos teikimo viešosios informacijos rengėjams tvarkos aprašas numato, kad prokurorų viešai teikiama informacija reiškia jos atitikimą visos prokuratūros pozicijos, kita vertus, jei toks teikimas atliekamas nesilaikant minėtu aprašu nustatytos tvarkos, tuomet teikimas prilyginamas asmeninei prokuroro nuomonei.

TTLA kreipiasi į Generalinę prokuratūrą dėl toliau nurodomų klausimų, kurie, TTLA vertinimu, yra būtini aiškumui ir pasitikėjimui atkurti:

1. Ar minėtame interviu išsakyti vertinimai atspindi oficialią Lietuvos prokuratūros poziciją, ar tai individualus prokuroro komentaras / nuomonė?

2. Ar viešas perspėjimas „miegokite ramiai, kol mes ateisime“ laikytinas instituciniu pranešimu sektoriui ir ką jis tiksliai reiškia? Pažymime, kad tokia formuluotė gali būti suprata kaip išankstinis šališkumas visam sektoriui, o ne atskiriems įtariamiesiems atvejams.

3. Kokiais viešais, patikrintais duomenimis remiantis teigiama apie „sisteminių išnaudojimą“? Ar planuojama pateikti metodologiškai pagrįstą masto vertinimą (pvz., oficialią inspekcijų, tyrimų, teismo sprendimų statistiką), kuri leistų išvengti nepagrįstų apibendrinimų visai ūkio šakai?

TTLA nurodo, kad tikisi aiškaus ir išsamaus atsakymo, ir pažymi, kad vien jo vienijamų įmonių metinė transporto paslaugų apyvarta viršija 3 mlrd. Eur, sumokamų mokesčių valstybei suma viršija 500 mln. Eur. Viso transporto sektoriaus metinė parduodamų paslaugų apyvarta viršija

10 mlrd. Eur, sumokami mokesčiai – per 1 mlrd. Eur. TTLA vertinimu, tokio pobūdžio vieši apibendrinti komentarai, ypač skelbiami nacionalinėje ir tarptautinėje žiniasklaidoje, daro tiesioginį neigiamą poveikį Lietuvos transporto ir logistikos sektoriaus reputacijai Europoje, TTLA santykiams su tarptautiniais klientais bei partneriais. Be to, tokia komunikacija gali turėti platesnių neigiamų pasekmių Lietuvos, kaip patikimos investicinės aplinkos, įvaizdžiui ir konkurencingumui regioniniu mastu.

TTLA teigia, kad yra pasirengęs konstruktyviam dialogui su visomis atsakingomis institucijomis dėl papildomų prevencijos priemonių, gairių tobulinimo, skaidrios statistikos pateikimo ir praktinių problemų sprendimo. TTLA tikslas – kad diskusija apie pažeidimus būtų grindžiama faktais, proporcijomis ir konstituciniais nešališkumo ir nekaltumo prezumpcijos principais, o sąžiningai dirbanti dauguma nebūtų stigmatizuojama dėl pavienių atvejų“.

2. Interneto portale „LRT.lt“ 2026 m. vasario 12 d. paskelbtame straipsnyje „Prokuroro žinia Lietuvos logistikos verslininkams: miegokite ramiai, kol mes ateisime“ (<https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/2834458/prokurores-zinia-lietuvos-logistikos-verslininkams-miegokite-ramiai-kol-mes-ateisime?srltid=AfmBOorOhk5H3uIdC3LA2iFcqrEjvm8q2WD00PD4CQCEWvmlq0kvSGC5>) pateiktas prokuroro <...> žurnalistui Edgarui Savickui duotas interviu, kuriame prokuroras, atsakydamas į žurnalistu klausimus, aptarė logistikos sektoriaus įmonių veiklą galimos baudžiamosios atsakomybės kontekste (plačiau žr. straipsnyje).

3. Komisijai pateiktame rašytiniame paaiškinime prokuroras <...> nurodė, kad naujienų portalui „LRT.lt“ duotas interviu buvo suderintas su Generalinės prokuratūros Komunikacijos skyriumi (toliau – Komunikacijos skyrius) ir gautas šio skyriaus sutikimas komunikuoti. Tai reiškia, kad komunikacija nebuvo savaiminė ar neapgalvota, ji vyko laikantis nustatytos tvarkos ir institucinės kontrolės. Prokuroras nesutiko, kad interviu metu buvo kalbama apie konkrečių asmenų kaltę ar konkrečių subjektų atsakomybę, o ne galimas sisteminės rizikas ir reiškinius logistikos sektoriuje. Nurodė, kad pasisakymuose nebuvo reiškama išankstinė nuomonė dėl konkrečių asmenų ar įmonių galimo kaltumo, taip pat nebuvo pažeistas nekaltumo prezumpcijos principas. Komunikacija buvo skirta informuoti visuomenę apie galimas žmogaus teisių pažeidimų rizikas ir skatinti laikytis teisės normų, ji buvo iš anksto apgalvota laikantis pagarbos, dalykiškumo ir santūrumo principų, kurie įtvirtinti Prokurorų etikos kodekse.

Prokuroras taip pat paaiškino, kad svarbu įvertinti ir interviu siektą tikslą – nusikalstamų veikų prevenciją ir viešosios komunikacijos vaidmenį kaip priemonę šiems tikslams pasiekti. Prokuroro vertinimu, viešas informavimas apie identifikuojamas rizikas ir galimas pažeidimų schemas yra viena iš nusikalstamų veikų prevencijos priemonių. Tokia komunikacija, pasak prokuroro, atlieka kelias svarbias funkcijas: informuoja visuomenę ir verslo subjektus apie galimas neteisėtas praktikas; aiškiai parodo, kad darbuotojų išnaudojimas, dokumentų klastojimas ar fiktyvių darbo santykių schemas yra nesuderinamos su teisės normomis; siunčia signalą potencialiems pažeidėjams, kad tokios praktikos yra matomos ir gali tapti teisėsaugos tyrimų objektu.

Prokuroras <...> paaiškinime taip pat nurodė, jog viešoji komunikacija buvo vykdoma Komunikacijos skyriaus vyriausiosios specialistės G. Vitkauskaitės-Šatkauskienės kvietimu, laikantis institucijoje nustatytos komunikacijos tvarkos. Pažymėjo, kad prevencinėje komunikacijoje kartais pasitelkiamos stilistiškai ryškesnės formuluotės, siekiant, kad informacija apie galimas pažeidimų schemas būtų suprantama platesnei auditorijai ir turėtų realų prevencinį poveikį. Viešas kalbėjimas apie šias rizikas, prokuroro vertinimu, taip pat prisideda prie valstybės finansinių interesų apsaugos, nes aptariamose praktikose neretai siejamos su mokestinių prievolių vengimu ir kitais ekonominiais pažeidimais. Be to, jos dažniausiai tiesiogiai siejasi su darbuotojų išnaudojimu bei žmogaus teisių pažeidimais, todėl tokia komunikacija yra ir pažeidžiamų asmenų apsaugos bei kovos prieš prekybą žmonėmis priemonė. Be to, proaktyvi komunikacija atitinka

tarptautinius kovos su prekyba žmonėmis standartus – institucijų viešumas, aiškus rizikų įvardijimas ir verslo subjektų informavimas apie galimas neteisėtas praktikas yra pripažįstami kaip būtini veiksmingos prevencijos elementai.

Prokuroras pažymėjo, kad pasisakymai buvo susiję su profesinėje veikloje identifikuotomis problemomis, kylančiomis tiriant galimo užsieniečių išnaudojimo priverstiniam darbui atvejus logistikos sektoriuje. Pastebėjimai buvo grįsti atliekamų ir organizuojamų ikiteisminių tyrimų duomenimis bei ilgamete jos specializacija prekybos žmonėmis ir išnaudojimo priverstiniam darbui bylose. Nurodė, kad jam ilgesnį laiką dirbant šioje srityje matyti pasikartojančios schemos ir praktikos, kurios atsikartoja skirtingose įmonėse ir skirtinguose tyrimuose, todėl viešojoje komunikacijoje įvardytos rizikos nėra pavienės ar atsitiktinės. Tokia profesinė patirtis leidžia vertinti ne tik atskirus atvejus, bet ir identifikuoti platesnes galimų pažeidimų rizikas, o tai prisideda prie visuomenės informavimo apie galimus žmogaus teisių pažeidimus ir atitinka viešojo intereso apsaugos tikslą.

Viešoji komunikacija, pasak prokuroro, taip pat yra signalas ne tik įmonių vadovams, bet ir administracijoje dirbantiems darbuotojams, kurie dalyvauja rengiant ar tvarkant su darbo santykiais susijusius dokumentus. Tokia informacija skatina atsisakyti galimai neteisėtų praktikų, susijusių su suklastotų dokumentų pildymu, deklaravimu ar darbuotojų vertimu pasirašyti jiems nepalankius dokumentus. Viešai išsakyta pozicija apie „sisteminį išnaudojimą“ logistikos sektoriuje yra pagrįsta objektyviais duomenimis: jos atliekamų ir organizuojamų ikiteisminių tyrimų (Nr. 01-1-46660-22, Nr. 02-2-00510-24, Nr. 01-1-50608-24, Nr. 02-2-00186-23) metu nustatytomis aplinkybėmis ir praktikoje tarptautiniu ir tarpinstituciniu lygiu pastebėtomis tendencijomis.

Prokuroras pažymėjo, kad panašias rizikas yra identifikavę ir žurnalistiniai tyrimai (pvz., „Laisvės TV“ tyrimas „Fūrų vergai“), kuriuose taip pat nustatyta problemų, susijusių su užsieniečių išnaudojimu, darbo užmokesčio nepriemokomis, dokumentų klastojimo požymiais, Lietuvos Respublikos darbo kodekso ir Mobilumo paketo reikalavimų pažeidimais. Nurodė, jog ir „Sodros“ duomenys rodo plačiai paplitusią nedraudiminių laikotarpių deklaravimo praktiką transporto sektoriuje, Valstybinė darbo inspekcija fiksavo rekordinius darbo ginčų skaičius būtent transporto sektoriuje, o Valstybinė mokesčių inspekcija nustatė mokesčių vengimo schemas.

Prokuroras paminėjo, kad Generalinėje prokuratūroje 2024 m. lapkričio 4 d. vykusio tarpinstitucinio pasitarimo metu „Sodra“, atlikusi nedraudiminių laikotarpių analizę transporto sektoriuje, pažymėjo, jog situacija yra labai bloga. Valstybinė mokesčių inspekcija taip pat patvirtino problematiką logistikos sektoriuje. Darbo ginčų komisijos, veikiančios prie Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, statistika rodo, kad didžiausia dalis ginčų pagal veiklos sektorius kyla būtent transporto ir saugojimo sektoriuje. Šio sektoriaus įmonės 2024 m. sudarė apie 25 proc. visų nagrinėtų ginčų (2023 m. – apie 17 proc., 2025 m. – apie 22 proc.). Tai, pasak prokuroro, patvirtina, kad darbuotojų ir darbdavių konfliktai šiame sektoriuje išlieka vieni dažniausių: <https://vdi.lrv.lt/lt/darbo-gincai/apie-dgk/dgk-statistika-dgk-spendimu-ir-teismu-sprendimuapzvalgos/>, https://vdi.lrv.lt/public/canonical/1772602615/2935/Veiklos_apzvalga.pdf.

Prokuroro teigimu, tokios išvados taip pat buvo pagrįstos ir Tarpinstitucinio bendradarbiavimo centro (toliau – TBC) atliktu tyrimu, apie kurį žiniasklaida pranešė š. m. kovo mėn., tačiau ši informacija buvo analizuojama ir žinoma bendradarbiaujant su TBC grupės nariais: <https://trans.info/lt/65-tukst-eur-baudu-institucijos-taikosi-i-seselines-schemas-transportosektoriuje-459476>.

Galimo užsieniečių išnaudojimo priverstiniam darbui problematika, pasak prokuroro, transporto sektoriuje jau ne vienerius metus aptariama ir viešojoje erdvėje – žiniasklaidoje, žurnalistų tyrimuose, institucijų diskusijose ir politiniu lygmeniu. Į šią problemą ne kartą yra atkreipę dėmesį politikai, valstybės institucijų atstovai ir žmogaus teisių ekspertai, įvardydami transporto sektorių kaip vieną iš rizikos sričių. Šiame kontekste prokuroras pažymėjo, kad ir

vėlesnėse viešose diskusijose valstybės institucijų atstovai akcentavo verslo atsakomybę už galimą imigrantų išnaudojimą. Pavyzdžiui, Respublikos Prezidento patarėjas nacionalinio saugumo klausimais Darius Matulionis, komentuodamas migracijos ir darbo santykių situaciją, yra teigęs, kad imigrantų išnaudojimo problema turėtų būti vertinama kaip verslo atsakomybės klausimas, o ne vien tik kaip pačių migrantų problema. Tai patvirtina, kad interviu metu išsakytos mintys apie galimas sistemines rizikas šiame sektoriuje atspindi platesnį valstybės institucijų ir visuomenės diskursą apie būtinybę užtikrinti teisėtus ir skaidrius darbo santykius (<https://www.delfi.lt/naujienos/politika/nauseda-siulo-imtis-migracijos-ribojimu-padirbeuzsienieciai-privaletu-isvykti-is-lietuvos-120219534>).

Prokuroro teigimu, viešojoje erdvėje aptariamą problematiką taip pat analizavo žiniasklaida ir žurnalistiniai tyrimai (pvz., „Fūrų vergai“), kuriuose buvo kalbinti tiek sektoriaus darbuotojai, tiek politikai ir institucijų atstovai: <https://www.youtube.com/watch?v=srqrEQU6B8A>, <https://www.youtube.com/watch?v=HQFe5TTd4fQ>, <https://www.youtube.com/watch?v=rcElpwBKReM>, <https://www.youtube.com/watch?v=WH5X1JSjoOo>, https://www.youtube.com/watch?v=r7qLZ_lgfW4, <https://www.youtube.com/watch?v=uGpJwo0GX5c>, <https://www.youtube.com/watch?v=OrpNZWWCtm4>.

Be to, žiniasklaida visuomenę informavo ir apie užsienyje atliktus Lietuvos logistikos įmonių patikrinimus, kur už tai skirtos sankcijos: <https://trans.info/lt/prancuzija-hoptransa-kabotazas-443432>.

Prokuroras paminėjo ir tai, kad transporto sektoriuje identifikuojamos problemos yra nuosekliai keliamos ir darbuotojų atstovų lygmeniu. Profesinių sąjungų atstovai viešojoje erdvėje yra atkreipę dėmesį į galimas sistemines praktikas, susijusias su darbo laiko apskaita, darbo užmokesčio skaičiavimu bei darbuotojų teisių užtikrinimu: <https://aljansas.eu/pavogti-is-darbuotoju-paprasta/>, <https://aljansas.eu/belgijos-pareigunai-konfiskavo-11-autoveziu-is-lietuvos/>, <https://aljansas.eu/prasai-neapmokamu-atostogu-tai-pats-susimokek-psd/>, <https://aljansas.eu/vairuotojas-neistvere-neteisybes-ir-ateme-sau-gyvybe-vilkiko-kabinoje/>.

Prokuroro teigimu, viešojoje erdvėje paminėta frazė „miegokite ramiai, kol mes ateisime“ buvo vartojama kaip retorinė prevencinės komunikacijos priemonė, kuria siekta aiškiai atskirti sąžiningai veikiančius rinkos dalyvius nuo galimai neteisėtas praktikas taikančių subjektų ir atkreipti dėmesį į tai, kad tokios praktikos yra identifikuojamos bei gali tapti teisėsaugos tyrimų objektu. Ja siekta atkreipti dėmesį į tai, kad galimi darbuotojų išnaudojimo, dokumentų klastojimo ar fiktyvių darbo santykių atvejai yra identifikuojami ir gali tapti teisėsaugos tyrimų objektu. Prokuroras pažymėjo, kad teisėsaugos institucijų dėmesys nukreiptas ne į teisėtai veikiančius rinkos dalyvius, o į galimas neteisėtas praktikas. Tokia formuluote, pasak prokuroro, sąžiningiems rinkos dalyviams patvirtinama, kad jie nėra tyrimų taikiny, o tokias praktikas taikantiems subjektams siunčiamas aiškus signalas, kad jos gali būti identifikOTOS ir tiriamos.

Prokuroras taip pat pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju siekta paskatinti verslo subjektus atsisakyti galimai neteisėtų praktikų, nes prevencinės priemonės negali būti siejamos vien tik su galutinių teismo sprendimų priėmimu. Prokuratūros funkcija, anot prokuroro, yra reaguoti į galimas teisės pažeidimų rizikas (galimus sisteminius darbuotojų teisių pažeidimus) ir, organizuojant bei kontroliuojant ikiteisminius tyrimus, prisidėti prie žalos valstybės interesams prevencijos kiek įmanoma ankstesnėje stadijoje.

Prokuroro nuomone, viešas problematikos įvardijimas, grindžiamas realiais tyrimais ir profesine patirtimi, yra teisėta ir būtina teisėsaugos komunikacijos forma, skirta stiprinti teisės viršenybės principą ir skatinti sąžiningą verslo praktiką. Vertinant prokuroro viešosios komunikacijos formą, būtina atsižvelgti į proporcingumo principą, kad komunikacijos intensyvumas ir aiškumas turi atitikti žalą, apie kurią informuojama, mastą ir pobūdį. Nagrinėjamu atveju kalbama ne apie pavienius ar atsitiktinius pažeidimus. Prokuroro teigimu, galimų problemų sisteminį pobūdį rodo kelių valstybės institucijų duomenys: „Sodra“ fiksavo plačiai paplitusią

nedraudiminių laikotarpių deklaravimo praktiką transporto sektoriuje, Valstybinė darbo inspekcija registravo reikšmingą darbo ginčų skaičių šiame sektoriuje, Valstybinė mokesčių inspekcija nustatė mokestinių prievolių vengimo požymių turinčias schemas, o tarpinstituciniuose pasitarimuose buvo atkreiptas dėmesys į šių reiškinių mastą. Šie duomenys, pasak prokuroro, leidžia identifikuoti nuosekliai pasikartojančias rizikas, o ne pavienius atvejus. Tokiame kontekste prokuroro komunikacija, skirta atkreipti dėmesį į galimus sisteminio pobūdžio žmogaus teisių pažeidimus – išnaudojimo atvejus, dokumentų klastojimo rizikas, ekonomiškai priklausomų užsieniečių pažeidžiamumą – negali būti vertinama atsietai nuo jos tikslo. Komunikacijos aiškumas ir pakankamas išraiškingumas yra būtini tam, kad visuomenė ir verslo subjektai tinkamai suvoktų galimų pažeidimų pobūdį ir mastą. Santūrumo reikalavimas negali būti taikomas izoliuotai nuo kitų prokuroro pareigų. Jis turi būti derinamas su pareiga ginti žmogaus teises ir asmens orumą (įtvirtinta Prokurorų etikos kodekso 4 straipsnio 1 punkte). Todėl komunikacija, kuri būtų laikoma pertekline kalbant apie mažareikšmius pažeidimus, gali būti laikoma proporcinga ir pagrįsta kalbant apie sisteminę praktiką, darančią žalą pažeidžiamų asmenų teisėms bei valstybės interesams.

Dėl metaforos „Dievų miškas“ prokuroras pažymėjo, jog B. Sruogos literatūrinė analogija buvo pasirinkta kaip edukacinė ir prevencinė priemonė, skirta plačiajai auditorijai suprantamai perteikti sudėtingą teisinę ir socialinę problematiką. Šia analogija siekta iliustruoti situacijos paradoksą, kai formaliai tvarkingi dokumentai gali maskuoti realius žmogaus teisių pažeidimus – tai yra faktinė problema, identifikuota atliekamų ikiteisminių tyrimų metu, o ne išankstinė nuomonė apie konkrečius asmenis ar subjektus. Retorinės priemonės ir literatūrinės analogijos viešojoje komunikacijoje atlieka svarbią edukacinę funkciją – jos leidžia sudėtingą teisinę problematiką perteikti greitai ir suprantamai plačiajai auditorijai. Ta pati informacija, išdėstyta teisinėmis formuluotėmis apie pažeidžiamus, ekonomiškai priklausomus užsienio piliečius, darbo santykių dokumentavimo pažeidimus ir priverstinio darbo požymius, daugeliui skaitytojų liktų abstrakti ir nesukeltų reikiamo prevencinio poveikio. Literatūrinė analogija šiuo atveju buvo priemonė, užtikrinusi, kad žinutė pasiektų ne tik specialistus, bet ir tuos verslo dalyvius bei visuomenės narius, kuriems ji buvo skirta. Prokuroro pareiga pagal Kodekso 4 straipsnio 1 punktą yra ginti asmens orumą ir žmogaus teises. Šios pareigos kontekste viešas identifikuotų rizikų įvardijimas – pasitelkiant ir vaizdingus palyginimus – yra ne tik leistinas, bet ir proporcingas nagrinėjamos problematikos pobūdžiui, kai kalbama apie galimus sisteminius pažeidimus, darančius žalą asmenų teisėms. Komunikacijos metu nebuvo viešinami konkretūs įmonių pavadinimai ar tyrimų detalės, todėl nekaltumo prezumpcijos principas buvo išlaikytas.

Prokuroras taip pat nurodė, kad, vertinant viešosios komunikacijos turinį ir pobūdį, būtina atsižvelgti į institucinį kontekstą, nes Generalinė prokuratūra, įgyvendindama Kovos su prekyba žmonėmis 2024–2026 metų veiksmų planą, dalyvauja identifikuojant, analizuojant ir viešinant su prekyba žmonėmis susijusias rizikas bei stiprinant tarpinstitucinį bendradarbiavimą. Kaip prokuroras, kurio specializacija prekybos žmonėmis ir išnaudojimo priverstiniam darbui bylos, savo funkcijas vykdo bendradarbiaudamas su Valstybinės darbo inspekcijos, Migracijos departamento, Tarpinstitucinio bendradarbiavimo centro, nevyriausybinų organizacijų atstovais, taip pat dalyvaudamas pasitarimuose ir mokymuose.

Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus prokuroras vertina, jog 2026 m. vasario 12 d. portale „LRT.lt“ publikuotame interviu išsakyti pasisakymai atitiko Prokurorų etikos kodekso reikalavimus.

4. Prie paaiškinimo prokuroras <...> pridėjo ir šiuos teiginius iliustruojančius duomenis bei dokumentus (t. y. 2024 m. lapkričio 4 d. Generalinės prokuratūros tarpinstitucinio pasitarimo protokolą, Valstybinės darbo inspekcijos 2025 m. vasario 25 d. raštą dėl teisės aktų taikymo, TTLA atstovo P. Drižo asmeninį kreipimąsi dėl susitikimo, siekiant aptarti logistikos sektoriaus problematiką, Komunikacijos skyriaus kreipimąsi dėl interviu davimo), kurių pagrindu nustatyta, jog nurodyti dokumentai patvirtina prokuroro paaiškinimuose išdėstytus argumentus ir aptariamą faktinę aplinkybę.

5. Komunikacijos skyriaus vedėjos 2026 m. kovo 18 d. rašte (reg. Nr. 17.9-2433) nurodyta: „<...> š. m. sausio 22 d. Komunikacijos skyriaus vyriausioji specialistė Gintarė Vitkauskaitė-Šatkauskienė el. paštu gavo portalo „LRT.lt“ verslo žurnalisto Edgaro Savicko pasiteiravimą, ar būtų galima gauti prokuroro <...> interviu apie galimus žmonių išnaudojimo požymius logistikos sektoriuje. E. Savickas yra patyręs žurnalistas, daug metų rašantis verslo temomis. 2025 m. sausio mėn. jis publikavo interviu su prokuroru <...> ta pačia tema, kuria aktyviai domisi jau kelerius metus.

Informacijos teikimo viešosios informacijos rengėjams tvarkos aprašo (patvirtintas generalinio prokuroro 2018 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. I-158) 7.8 punkte numatyta, kad informaciją viešosios informacijos rengėjams pagal savo kompetenciją teikia prokuroras, o Aprašo 14.2 punktas numato, kad informacija gali būti teikiama trumpais komentarais ar interviu.

G. Vitkauskaitė-Šatkauskienė el. paštu informavo žurnalistą, kad dėl interviu galimybės bus atsiklausta nurodyto prokuroro. Komunikacijos skyriuje yra žinoma, kad prokuroras vadovauja ikiteisminiam tyrimui dėl, įtariama, galimo išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms, dokumentų suklastojimo, bei apgaulingo finansinės apskaitos tvarkymo ir organizavimo (pagal Baudžiamojo kodekso 147-1 str. 2 d., 300 str. 1 d., 222 str. 1 d.) keliose krovinių pervežimo paslaugas teikiančiose bendrovėse, ne vienerius metus specializuojasi bylose, susijusiose su galimu išnaudojimu priverstiniam darbui ar paslaugoms, prekyba žmonėmis, turi bendravimo su žurnalistais praktikos, geba kalbėti visuomenei suprantama kalba, todėl yra tinkamas pašnekovas žurnalistą dominančia tema.

Įvertinus, kad Prokuratūros veiklos strategijoje komunikacijai yra skiriamas didelis dėmesys, prokurorai nuolat skatinami aktyviai bendrauti su žurnalistais ir visuomene, atskleisti prokurorų darbo svarbą, paaiškinti prokurorų priimamus sprendimus, šviesti visuomenę ir prevenciškai atkreipti visuomenės dėmesį į galimai daromas nusikalstamas veikas, gavus prokuroro <...> sutikimą duoti interviu, su žurnalistu buvo suderintas interviu laikas bei paprašyta atsiųsti preliminarinius klausimus, siekiant padėti prokurorui tinkamai pasirengti interviu (susirašinėjimas su žurnalistu E. Savicku ir prokuroru <...> pridedamas). Ilgametę darbo patirtį ir gilią interviu temos žinias turinčiam prokurorui <...> žodžiu buvo pasiūlyta interviu metu neįvardinti konkrečių įmonių, neatsakyti į klausimus, kurių metu galėtų būti atskleisti ikiteisminio tyrimo duomenys, bei pateiktos kitos bendro pobūdžio rekomendacijos. Konkrečių šiame interviu naudotinių teiginių, frazių ar tezių Komunikacijos skyrius nerengė.

Prokuratūros komunikacijos vadove numatyta, kad informacija visuomenei turi būti pateikiama paprasta, ne tik teisininkams suprantama, kalba. Atsakant į žurnalisto klausimus, rekomenduojama vengti citatų iš teisės aktų ar sudėtingų teisės terminų, o juos visgi vartojant – paaiškinti sąvokas ar procesus. Atsakant į klausimus visada rekomenduojama galvoti, kad atsakoma žmogui, kuris neturi nieko bendro su teise, bet nori susidaryti nuomonę ir suprasti, kas vyksta.

Portalui „LRT.lt“ paskelbus interviu su prokuroru <...>, Komunikacijos skyrius įvertino jį kaip sėkmingą ir sėkmingą prokuroro komunikacijos pavyzdį. Interviu metu prokuroras atsakinėjo suprantama visuomenei kalba, vaizdingai, per paprastus pavyzdžius, atskleidė temą, socialinę ir teisinę problematiką, išsamiai, profesionaliai, korektiškai bei gerbdama ikiteisminio tyrimo proceso dalyvių teises atsakė į jai pateiktus klausimus.

Pažymėtina, kad tai retas pavyzdys, kai interviu didelę auditoriją turinčioje žiniasklaidos priemonėje prokuroras buvo atskleistas kaip asmuo, nuoširdžiai besirūpinantis galimai išnaudojamais, nukentėjusiais asmenimis, pastebintis didelę žalą visuomenei darančius procesus bei jų kontekstą ir nesitaikstantis su galimai pažeidžiamomis žmogaus teisėmis“.

5. Pažymoje apie prokuroro <...> tarnybą nurodyta, kad tarnybinių nuobaudų prokurorui skirta nebuvo, per daugiau nei 17 metų tarnybos laikotarpį buvo skatintas devynis kartus.

6. Nors <...> prokuratūros vyriausiojo prokuroro <...> surašytoje charakteristikoje prokuroro <...> darbo rezultatai per paskutinius trejus metus įvertinti kaip kukliausi (lyginant su kitais <...>

prokuratūros <...> skyriaus prokurorais), tačiau pažymėta, jog pavestus darbus prokuroras stengiasi organizuoti racionaliai, skiria daug laiko įsigilinimui į pavestas spręsti problemas. Dalyvauja kvalifikacijos kėlimo mokymuose, su kontroliuojamų ikiteisminio tyrimo įstaigų pareigūnais rengia bendrus pasitarimus dėl tyrimo metu iškilusių problemų. Taip pat rengia tarpinstitucinius pasitarimus su Valstybine darbo inspekcija, „Sodra“, Darbo ginčų komisija, Migracijos departamentu, Užimtumo tarnyba. Tiek vykdydamas ikiteisminio tyrimo kontrolę, tiek palaikydamas valstybinį kaltinimą teisme su proceso dalyviais bendrauja dalykiškai.

Komisijos vertinimas:

Prokurorų komunikacijos su žiniasklaidos priemonėmis klausimus prokuratūroje reguliuoja Informacijos teikimo viešosios informacijos rengėjams tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2018 m. gegužės 10 d. įsakymu Nr. I-158 (toliau – Aprašas). Aprašo 7.8 papunktyje nustatyta, kad informaciją viešosios informacijos rengėjams pagal savo kompetenciją teikia ir prokuroras. Aprašo 8 punkte nustatyta, kad tais atvejais, kai informacija buvo suteikta neinformavus padalinio, atsakingo už ryšius su visuomene, informacijos teikėjas (šiuo atveju prokuroras) apie tai nedelsdamas informuoja Komunikacijos skyrių. Aprašo 14.2 papunktis nustato, kad informacija gali būti teikiama trumpais komentarais ar interviu.

Nagrinėjamu atveju matyti, kad prokuroras <...>, suderinęs su Komunikacijos skyriaus specialistais, interviu vienai iš žiniasklaidos priemonių aptarė logistikos sektoriaus veiklos problemas ir, atsakydamas į žurnalisto klausimus, pateikė keletą literatūrinių palyginimų, pacituodamas autoriaus B. Sruogos kūrinio „Dievų miškas“ mintis.

Išsamiai įvertinusi prokuroro <...> interviu turinį ir kontekstą (ne atskiras interviu dalis ar citatas, kaip nurodyta TTLA rašte) ir atsižvelgusi į komunikavimo su viešosios informacijos rengėjais taisykles, Komisija pažymi, kad duodamas interviu prokuroras nepažeidė vidaus teisės aktuose nustatytos tvarkos. Prokuroro interviu turinys iš esmės atitiko prokuratūros kaip institucijos komunikacijai su visuomene nustatytus tikslus (padėti užtikrinti prokuratūros veiklos viešumą, skaidrumą ir atvirumą visuomenei, skatinti visuomenės pasitikėjimą prokuratūra, prisidėti prie nusikaltimų prevencijos, viešojo intereso gynimo ir kt. (plačiau žr. Aprašo 2 p.)). Iš prokuroro paaiškinimo ir charakteristikoje pateiktų duomenų nustatyta, jog jis vadovauja didelės apimties sudėtingiems ikiteisminiams tyrimams dėl galimo išnaudojimo priverstiniam darbui ar paslaugoms, dokumentų klastojimo ir apgaulingo finansinės apskaitos tvarkymo (Baudžiamojo kodekso 147¹ str. 2 d., 300 str. 1 d., 222 str. 1 d.). Taip pat yra aktyvus tarpinstitucinio bendradarbiavimo renginių dalyvis, domisi žmonių išnaudojimo tematika, sukaupęs didelę patirtį vertindamas galimus pažeidimus logistikos srityje. Atsižvelgdama į tai Komisija daro išvadą, kad tai leido prokurorui nurodytame interviu teikti apibendrintą informaciją dėl viso logistikos sektoriaus veiklos. Bendraudamas su žurnalistu prokuroras nenurodė jokių konkrečių įtariamų nusikalstamomis veikomis įmonių pavadinimų, todėl nėra pagrindo konstatuoti, kad galėjo būti pažeistas nekaltumo prezumpcijos principas. Prokuroras informaciją teikė taip, kad būtų išlaikytas balansas tarp pateikiamos informacijos turinio ir visuomenės teisės žinoti principo įgyvendinimo. Sutiktina su prokuroro argumentu, kad tokia komunikacija ne tik užtikrina informavimo funkciją, bet ir prisideda prie nusikalstamų veikų prevencijos, todėl interviu metu pacituotos kelios literatūrinio kūrinio mintys iš esmės atitiko prokuratūroje diegiamus viešosios komunikacijos tikslus, kad informacija visuomenei būtų pateikiama paprasta, ne tik teisininkams suprantama kalba, vaizdingai, per paprastus pavyzdžius, socialinę ir teisinę problematiką atskleidžiant suprantamai eiliniam skaitytojui, tačiau kartu ir profesionaliai, korektiškai bei gerbiant ikiteisminio tyrimo proceso dalyvių teises. Dėl to Komisija nemato pagrindo konstatuoti Prokurorų etikos kodekso nuostatų pažeidimo.

Vis dėlto, Komisijos manymu, siekiant daugiau aiškumo dėl komunikavimo, bendravimo su žiniasklaidos atstovais subtilybių, aukšto prokuroro etikos standarto išlaikymo teikiant viešus komentarus, būtų tikslinga periodiškai prokurorams organizuoti komunikacijos su žiniasklaidos

atstovais mokymus.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 41 straipsnio 3 dalimi, Prokurorų etikos komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. I-16 „Dėl Prokurorų etikos komisijos nuostatų patvirtinimo“, 5 punktu ir 43.1. papunkčiu,

k o n s t a t u o j a:

1. <...> prokuratūros <...> prokuroras <...> nepadarė įstatymo pažeidimo, tarnybinio nusižengimo, prokuroro vardą žeminančio poelgio ar Kodekse nustatyto kito pažeidimo.

2. Tikslinga atskirais pranešimais informuoti generalinę prokurorę ir Generalinės prokuratūros Mokymų skyrių apie poreikį periodiškai organizuoti prokurorams komunikacijos su žiniasklaidos atstovais mokymus.

Komisijos pirmininkė

Ugnė Rinkevičienė